NÅGRA MINNEN JAG HAR AV FARFAR AUGUST OCH HANS NÄRMASTE

Min far Harald var bland de äldre syskonen, så för honom var det naturligt att så fort som möjligt skaffa sig ett jobb och kunna försörja sig själv. Det var många munnar att mätta i det lilla skollärarhemmet i Kronobäck ändå.

Han började som springpojke och bodbiträde i J.E. Karlssons speceriaffär i Oskarshamn. Inom parentes kan nämnas att en stor kund i den affären var "Döderhultarn" Axel Petterson, dock hade denne ont om kontanter innan han blev känd, så han betalade mest med sina "gubbar". Åtskilliga av hans träfigurer har blivit sönderlekta julklappar till de yngre syskonen Halldorf. Som tur var, sparades figurerna August och Anna, som numera pryder bokhyllan hos Stig eller Tora Halldorf.

Harald och Werner beslöt att bli kompanjoner och öppna speceriaffär i Kungsör: "Bröderna Halldorfs". Där jobbade de tillsammans några år. Kungsör ligger vid Arbogaåns utlopp i Mälaren, och eftersom båda bröderna var roade av segling och fiske, byggde de en stuga 5 km från Kungsör på Jägaråsen (känt från Karl XI och XII:s björnjakter). Halldorfs speceriaffär hade hand om en del post till sina landskunder, bl a till Rutorp, som låg på väg till Jägaråsen. Det blev så att Harald lämnade in posten där då han cyklade ut på kvällarna. Nästan var dag kom ett brev till en fröken Karin Lindberg, som var på semester hos sin moster i Rutorp. Harald retades och skojade om breven och dess avsändare. Och tänk, nästa sommar kom det inga brev till Karin, så då tog Harald mod till sig och bjöd ut fröken Lindberg på en segeltur med några vänner. Så småningom förlovade de sig på Jägaråsens högsta kulle med utsikt över Mälaren. Senare fick de en tavla som målats över den platsen, och den är nu en av mina käraste tavlor.

Nu ville Harald stå helt på egna ben, så han köpte en speceriaffär i Köping. Den blev med tiden och med Haralds och Karins gemensamma ansträngningar en riktigt bra affär. Detta är vad jag har hört från dem. Nu ska jag övergå till att berätta något om mina minnen med anknytning till Mönsterås och Farfar August. Farmor var ju död redan då far och mor var förlovade. Men jag har många trevliga minnen från Mönsterås, farfar August, faster Astrid, faster Dagmar, Yngve, Sven, Lennart och inte minst Tant Höglander, som varit lärarinna i småskolan i Kronobäck. Förstås också alla andra släktingar som fanns där vid olika högtider och bemärkelsedagar.

Mormor bodde i Stockholm och farfar i Småland, så jag sa alltid: mor hon är svensk, men far han är smålänning. Så lång tid som det tog att resa till Småland, var jag övertygad om att det inte var i Sverige, och så talade de ju så konstigt också. Vad var tåg till Stockholm på ett par timmar mot äventyrsresorna till Småland?

Harald och Werner hade bilar innan jag var född. De var ett par riktiga "hästhandlare" i bilar. Bytte ideligen, ibland uppåt och ibland neråt. Den första resan jag minns var till farfars födelsedag i oktober. Harald hade en blå Chevrolet döpt till "Blå Skönheten". I den åkte vi 3 + faster Astrid, som jobbade på ålderdomshem i Bro någon mil från Köping. Medan hon arbetade där, bröt hon ryggen då hon skulle lyfta en tung gubbe.

Den 5:e personen var vårt hembiträde. Werner hade en grön 2-sitsig Ford, som tillhört Prins Wilhelm, vilket Werner var mycket stolt över. Alla kallade den för "Gröna Skräcken", om det berodde på Werners körskicklighet vet jag ej. I den satt Fanny, Werner och Gösta. Deras

hembiträde fick sitta utanför i en baklucka som fälldes upp och innehöll 2 sittplatser. På den tiden fanns läderklädsel och skinnhuva mot kylan. Farten var ju ej så hård. När vi kom till Södra Vi var det ett par branta uppförsbackar. "Blå Skönheten" tog backarna galant, dock icke "Gröna Skräcken". Alla fick gå ur, Werner fick till slut vända bilen och backa upp för backarna. Så kom vi vidare. Men resan som nu tar 4 timmar tog då mycket längre tid. Vi startade i ottan och var framme sent på kvällen - ofta efter att ha reparerat något eller åtminstone bytt däck, det var gott om hästskosöm på vägarna. Värst var det strax efter kriget, då det bara fanns regummerade däck; då kunde man få 4-5 punkteringar på en nerresa.

Vad gjorde vi då nere i Mönsterås? Och var låg alla? På sommaren gick det väl an. Då fanns ju stora vinden. På somrarna åkte vi också ut med bilen förstås. Vi packade in så många som fick plats. Det var bäst när far hade sin stora Buick. Där klämde vi in 3 små fällstolar framför fötterna på dem i baksätet. Säkerhetsbälten var ej uppfunna. Tant Höglander ville med förstås. Hon var ju så enormt tjock, så hon fastnade i dörren. Jag minns hur hon ropade: "Skjut på pojkar!".

Vi åkte till Oknö, Ödängla, Timmernabben, Pataholm, Strömserum och många andra ställen med badgrejor och kaffekorgar. Tant Höglander hade sytt sej ett par badbyxor, men till överdel räckte väl inte tyget eller sykonsten, så hon höll för en handduk då hon klev i och doppade sej.

Men stackars Astrid och Dagmar - så många munnar att mätta när vi alla kom. De hade förstås "Anna på Nabben", en kokfru som kom några dagar i förväg och hjälpte till. Jag minns vattenpumpen i köket, troligen en modernitet på den tiden. Den vickades fram och tillbaka med kraft, men man slapp ju bära upp hinkar för trapporna från pumpen på gården.

Yngve stod väl för det mesta i disken och grönsakslanden, plus all annan handräckning och alla ärenden han skickades till. Det var också många gånger han skulle iväg och vattna och kratta gravarna. Om det var självpåtaget eller order vet jag inte. Jag minns mest Yngve som halvspringande, men samtidigt räknade man med honom som lekkamrat, aldrig som farbror, som han ju faktiskt var.

Ett annat personminne var när farfar och vi åkte till Karolina, som sovit i 32 år. Mor hade läst om henne i Stockholmstidningens söndagsbilaga och jag var otroligt nyfiken förstås. Farfar August kände ju alla, kanske gamla skolelever. Alltnog, vi packade ner lite karameller och kaffepaket och åkte dit och hälsade på. Karolinas två systrar kom ut och farfar pratade med dom. "Ska inte Karolina komma ut och hälsa?", sa farfar. "Bara di inte grinar åt mej", sa Karolina. Så mycket småländska kunde jag så jag förstod att grina betydde skratta. Hon var en sån liten söt gumma, stor som en 12-åring och inte rynkig som sina båda systrar. Hon hade ju sovit till hon var 44 år.

Farfar August har på sätt och vis påverkat mitt yrkesval. Då jag tagit realen fanns ingen högre utbildning i Köping på den tiden, och jag var rätt trött på skolan. "Kom ner och lär dej sköta barn" sa farfar, "så får vi lära känna varann lite mer". Farfar var styresman för spädbarnshemmet i Mönsterås och Dagmar var kokerska där. Där gick jag 8 månader och blev utexaminerad barnsköterska. Så hade farfar en annan bekant som var rektor för en husmodersskola i Stockholm. Så då gick jag där 1 år och fortsatte sedan på deras sömnadsutbildning. Arbetet med barnen trivdes jag bäst med, så jag utbildade mej till förskollärare och efter några år gick jag lärarhögskolan och blev särskollärare. Jag har alltid trivts med mitt arbete.

Ett vacket minne som följt mej hela livet är farfar Augusts bön för var och en då vi skulle resa hem. Så här kunde det låta: "Skydda och bevara vår hemresa, måtte det gå bra för Inga-Greta i framtiden, att hon får ha hälsan, att hon ska bli lycklig och få familj, välsigna hennes tillkommande och hennes barn och barnbarn att de må gå dem väl i livet!". Och det är jag mycket tacksam för och jag känner ibland som han håller sin arm bakom mina axlar eller hejdar mej om jag gör något överilat.

Ja, Farfar August var en stor personlighet och en varm människa som räckte till för alla, och jag är mycket glad över att ha haft en sådan farfar.

Nu är Bengt och jag lyckliga över att våran dotter Marie, hennes man Anders och våra barnbarn Erik och Kristina bor i Döderhult, så vi kan komma riktigt ofta ner till de kära trakterna och också besöka kyrkogården i Mönsterås. Men vi åker allt en sväng till Oknö, Timmernabben och alla de andra kära platserna med roliga minnen.

Inga-Greta Halldorf-Rubensson